NORAKSTS
Lieta Nr.A42 9837 09
AA43-2882-11/18

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2011.gada 8.septembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja A.Šteinberga,
tiesneši K.Berķis un M.Birzgalis,

piedaloties pieteicējiem *A.Z.* un *D.J.*, pieteicēju pārstāvjiem *R.B.* un *B.B.*, atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Finanšu ministrijas pārstāvim *M.K.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *A.Z.* pieteikumu par Finanšu ministrijas 2009.gada 16.oktobra lēmuma Nr.5 atcelšanu daļā par disciplinārsoda piemērošanu *A.Z.* un *D.J.* pieteikumu par Finanšu ministrijas 2009.gada 16.oktobra lēmuma Nr.5 atcelšanu daļā par disciplinārsoda piemērošanu *D.J.*, sakarā ar Finanšu ministrijas apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 17.jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar */darbavieta/* 2009.gada 16.jūnija rīkojumiem Nr.1973-p un Nr.1974-p tika izbeigtas civildienesta attiecības ar */darbavieta/* ierēdņiem *J.L.* un *V.K.* Rīkojumus izdevis */darbavieta/ /amats/ D.J.*, tiesiskuma iepriekšējo papildpārbaudi veicis */darbavieta/ /nodaļa/ /amats/ A.Z.* Rīkojumi atzīti par prettiesiskiem tā iemesla dēļ, ka, lai gan kriminālprocess par *J.L.* un *V.K.* prettiesiskām darbībām notika, spēkā nebija stājies notiesājošs spriedums. Pret *A.Z.* un *D.J.* tika ierosināta disciplinārlieta.

Ar Finanšu ministrijas 2009.gada 16.oktobra lēmumu Nr.5 „Par disciplinārsoda piemērošanu *A.Z.* un *D.J.*" nolemts:

1) *A.Z.* par Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 36.panta otrajā daļā noteiktā disciplinārpārkāpuma (amata pienākumu nekvalitatīva pildīšana, ja tā dēļ valstij nodarīts būtisks mantisks zaudējums un valsts interesēm būtisks kaitējums) izdarīšanu ar nodomu piemērot disciplinārsodu – atbrīvošana no amata;

2) *D.J.* par Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 36.panta otrajā daļā noteiktā disciplinārpārkāpuma (amata pienākumu nekvalitatīva pildīšana, ja tā dēļ valstij nodarīts būtisks mantisks zaudējums un valsts interesēm būtisks kaitējums) izdarīšanu ar nodomu piemērot disciplinārsodu – mēnešalgas samazināšanu par 20% uz sešiem mēnešiem.

[2] Administratīvajā rajona tiesā saņemti pieteicēju *A.Z.* un *D.J.* pieteikumi par Finanšu ministrijas 2009.gada 16.oktobra lēmuma Nr.5 atcelšanu.

Pieteikumi pamatoti šādi.

[2.1] Disciplinārlieta tika ierosināta, neievērojot likumā noteikto disciplinārlietas ierosināšanas termiņu.

[2.2] Lēmumā par disciplinārlietas ierosināšanu nav atbilstoši likuma prasībām norādīta iestāde, kas izskata disciplinārlietu vai disciplinārlietas izmeklētājs.

[2.3] Tika ierobežotas pieteicēju tiesības iepazīties ar lietas materiāliem.

[2.4] Pieteicēji pamatoti atteicās sniegt paskaidrojumus finanšu ministram, ņemot vērā, ka tiesības pieprasīt paskaidrojumu ir disciplinārlietas izmeklēšanas komisijai. Komisijas noteiktais termiņš paskaidrojumu sniegšanai nav saprātīgs.

[2.5] Pieteicēja rīcībā nav konstatējamas Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 36.panta otrajā daļā paredzētā disciplinārpārkāpuma pazīmes – personai vai valstij nodarīts būtisks mantisks zaudējums vai būtisks kaitējums valsts interesēm.

[2.6] Piemērotais sods ir neadekvāti bargs.

[2.7] Pieteicējs *D.J.* norāda, ka pret viņu ilgstoši no finanšu ministra, sabiedrības un Valsts prezidenta kancelejas puse tika izdarīts spiediens par *J.L.* un *V.K.* atlaišanu. Šādos apstākļos disciplinārlietas ietvaros bija nepieciešams lemt par attaisnojamu risku vai galējās nepieciešamības faktora esamību pieteicēja rīcībā.

[3] Finanšu ministrija paskaidrojumos norāda, ka pieteikumu neatzīst šādu apsvērumu dēļ.

[3.1] Fakts, ka */darbavieta/* ierēdņi ir atlaisti prettiesiski, tika konstatēts 2009.gada 9.septembrī, pieņemot lēmumus Nr.232 un Nr.233, līdz ar to ir ievēroti disciplinārlietas ierosināšanas termiņi.

[3.2] Disciplinārlietas ierosināšanas lēmumā ar iestādi, kura izskatīs disciplinārlietu, nebija iespējams tiesiski saprast neko citu kā tikai Finanšu ministriju, kas izskatīs (komisijas veidolā) disciplinārlietu pret pieteicējiem.

[3.3] Finanšu ministram kā augstākai amatpersonai bija tiesības disciplinārlietas ierosināšanas lēmumā lūgt sniegt pieteicējiem paskaidrojumus. Pieteicējiem bija skaidri saprotams, ka finanšu ministrs ir lūdzis sniegt paskaidrojumus nevis kā lietas izmeklētājs, bet kā iestādes vadītājs.

[3.4] Pieteicējiem bija iespējams iepazīties ar galvenajiem disciplinārlietā norādītajiem faktiem jau no 2009.gada 9.septembra, kad viņiem tika nosūtīti lēmumi Nr.232 un Nr.233. Ministrijas 2009.gada 30.septembra rīkojuma Nr.677 „Par disciplinārlietas komisijas izveidošanu" 4.punktā bija noteikts, ka pieteicējiem pie komisijas priekšsēdētāja ir tiesības iepazīties ar lietas materiāliem, un no minētā datuma pieteicējiem bija garantētas iespējas ierasties un papildus viņu rīcībā esošajiem vai pieejamiem disciplinārlietas materiāliem iepazīties ar disciplinārlietā esošajiem materiāliem klātienē, ko pieteicēji līdz pat 2009.gada 8.oktobrim neuzskatīja par nepieciešamu izdarīt.

[3.5] 2009.gada 7.oktobrī pieteicēji tika iepazīstināti ar komisijas 2009.gada 7.oktobra vēstuli Nr.9-11/801 „Par paskaidrojumu sniegšanu", kurā bija norādīts, ka paskaidrojumi komisijai jāsniedz līdz 2009.gada 9.oktobrim plkst.15.00. Līdz ar to pieteicējiem tika dotas vismaz divas dienas

paskaidrojumu sniegšanai. Komisija ar 2009.gada 8.oktobra vēstuli Nr.9-11/806 nosūtīja disciplinārlietas materiālu kopijas pieteicējiem.

[3.6] Pieteicēji neinformēja, kādu objektīvu iemeslu dēļ nevar sniegt rakstveida paskaidrojumus, tāpat arī nenorādīja veidu, kā vēlas sniegt paskaidrojumu un kad vēlas to darīt. Pieteicēji neizrādīja iniciatīvu mutvārdu paskaidrojuma sniegšanas iespējai.

[3.7] Likumdevējs ir paredzējis atbildību ierēdnim gan par faktiski nodarītajiem mantiskiem zaudējumiem, gan par apstākļu radīšanu, kas var būt par pamatu būtiska mantiska zaudējuma nodarīšanai.

[3.8] Komisija, izskatot disciplinārlietu, neguva apstiprinājumu tam, ka kāda no ministrijas augstākajām amatpersonām būtu devusi rīkojumu prettiesiski izbeigt civildienesta attiecības ar *V.K.* un *J.L.*

[3.9] Attiecībā uz disciplināratbildību izslēdzošajiem apstākļiem – galējo nepieciešamību - ministrija norāda, ka pieteicējs nav pamatojis, kā izpaustos kaitējums valstij vai sabiedriskajai kārtībai, īpašumam, personu tiesībām un brīvībām vai noteiktai pārvaldes kārtībai, ja VID ierēdņi netiktu ar rīkojumiem prettiesiski atlaisti. Kā arī attiecībā uz attaisnojošu profesionālu risku pieteicējs nav norādījis, kādām tiesiski aizsargātām interesēm viņš ir novērsis kaitējumu, parakstot rīkojumus.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 17.jūnija spriedumu pieteikumi apmierināti.

Spriedums motivēts šādi.

[4.1] Tiesa atzina, ka termiņš disciplinārlietas ierosināšanai skaitāms no brīža, kad iestāde ieguvusi informāciju par attiecīgo pārkāpumu, un konstatēja, ka informāciju, kas būtiska un nepieciešama disciplinārlietas ierosināšanai jautājumā par rīkojuma izdošanu attiecībā uz *V.K.*, atbildētājs bija ieguvis 2009.gada 24.jūlijā, bet attiecībā uz *J.L.* - 2009.gada 24.augustā.

Tiesa secināja, ka disciplinārlieta daļā par 2009.gada 16.jūnija rīkojuma Nr.1974-p sagatavošanu un izdošanu ierosināta, nokavējot termiņu par 24 dienām, līdz ar to pārsūdzētais lēmums daļā par pieteicēju saukšanu pie disciplināratbildības par minētā rīkojuma sagatavošanu ir prettiesisks un atceļams no tā izdošanas dienas. Savukārt attiecībā uz disciplinārlietas ierosināšanu par 2009.gada 16.jūnija rīkojuma Nr.1973-p sagatavošanu un izdošanu tiesa secināja, ka termiņš ir ievērots.

[4.2] Izvērtējot pārējos procesuālos pārkāpumus, proti, to, ka ierosināšanas lēmums nav noformēts atbilstoši Disciplināratbildības likuma prasībām, nav norādīts izmeklētājs, līdz ar to pieteicējiem nav saprotams, kam sniegt paskaidrojumus, nav savlaicīgi apkopoti disciplinārlietas materiāli, pieteicējiem apgrūtināta iepazīšanās ar tiem, nesamērīgi īss laiks paskaidrojumu sniegšanai, tiesa secināja, ka tie nav iespaidojuši pieņemto Lēmumu pēc būtības.

[4.3] Tiesa atzina, ka pieteicēju izdarītais disciplinārpārkāpums atbilst Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 36.panta otrajā daļā aprakstītajam pārkāpumam

[4.4] Tiesa atzina, ka atbildētājs kļūdaini ir noteicis pieteicēju vainas formu. Tiesa secināja, ka pieteicēji ir pieļāvuši rupju neuzmanību un nevis izdarījuši pārkāpumus ar nodomu.

[4.5] Tiesa atzina, ka atbildētājs ir pieļāvis pārkāpumu, izmantojot savu rīcības brīvību soda veida un apmēra noteikšanā.

[4.6] Ņemot vērā tiesas konstatēto par atbildētāja pieļautajām kļūdām saistībā ar disciplinārlietas ierosināšanu pēc likumā noteiktā termiņa, pieteicēju vainas formas noteikšanu, pieļautajām kļūdām saistībā ar rīcības brīvības izmantošanu disciplinārsodu veida un apmēra noteikšanā, to, ka sods ir nosakāms tikai par vienu disciplinārpārkāpumu, tiesa nonāca pie secinājuma, ka atbildētājs pieteicējiem ir piemērojis nesamērīgi smagus un nepamatotus sodus. Tiesas vērtējumā pieteicējiem būtu piemērojami vieglāki disciplinārsodi, tomēr Administratīvā procesa likuma 253.panta trešā daļa nosaka, ka tiesa tikai likumā paredzētos gadījumos var grozīt administratīvo aktu un noteikt konkrētu tā saturu. Tiesa konstatēja, ka nevienā normatīvajā aktā tiesai nav dotas tiesības grozīt ierēdņiem piemērotos disciplinārsodus, līdz ar to ir iespējama tikai nepamatota lēmuma par ierēdņu saukšanu pie disciplināratbildības atcelšana.

Ievērojot norādīto, tiesa atzina pārsūdzēto lēmumu par nepamatotu, prettiesisku un līdz ar to atceļamu no tā izdošanas dienas, kā arī uzlika par pienākumu atbildētājam veikt darbības, lai atjaunotu *A.Z.* amatā, kā arī uzlika par pienākumu veikt darbības, lai aprēķinātu *A.Z.* nodarītos zaudējumus neiegūtās darba algas apmērā laika periodā no atbrīvošanas brīža līdz atjaunošanai amatā un izmaksātu attiecīgo naudas summu.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2010.gada 17.jūnija spriedumu Finanšu ministrija iesniedza apelācijas sūdzību, pamatojot to ar šādiem apsvērumiem.

[5.1] Atbilstoši Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 19.pantam, 20.panta 1., 2., un 3.punktam un tiesību normu saprātīgas piemērošanas principam noilguma termiņa sākums ir tas brīdis, kad ir iespējams konstatēt disciplinārpārkāpuma obligātās sastāvdaļas, tādējādi ir iespējams ierosināt disciplinārlietu pret konkrētu ierēdni.

Disciplinārlietas ierosināšanas noilguma termiņa sākums nevar tikt skaitīts no 2009.gada 24.jūlija, jo šajā datumā pat teorētiski nebija iespējams lemt par disciplinārlietas ierosināšanu. Tikai 2009.gada 9.septembrī, kad ministrija pieņēma lēmumu Nr.232, ir pilnvērtīgi izvērtēti ar iespējo disciplinārpārkāpumu saistītie apstākļi un fakti un tikai ar šo datumu pēc finanšu ministra kā kompetentās amatpersonas uzdevuma tiek uzsākta amatpersonu atbildības izvērtēšana. Līdz ar to agrākais datums, kad sākās disciplinārlietas ierosināšanas noilguma termiņš, ir 2009.gada 9.septembris.

[5.2] Tiesas viedoklis par vainas formas maiņu no nodoma uz rupju neuzmanību nav pamatots ar lietā esošajiem faktiskajiem apstākļiem un saprātīgiem juridiskiem argumentiem. Jāņem vērā, ka sekas – VID ierēdņu faktiskā atlaišana no civildienesta – iestājas vienlaikus ar prettiesisko rīkojumu pieņemšanu, un, lai šie rīkojumi stātos spēkā, nebija nepieciešama nekāda papildu saskaņošana ar kādu citu amatpersonu, kuras laikā pieteicēji varētu apliecināt savu apzināto nevēlēšanos, lai iestātos sekas.

[5.3] Konkrētajā gadījumā, kad pieteicēji izdarīja analoģisku disciplinārpārkāpumu, gan atbrīvojot no amata *V.K.*, gan *J.L.*, nav pamata uzskatīt, ka pieteicēju rīcībā ir saskatāmi divi atsevišķi pārkāpumi.

Disciplinārpārkāpuma sastāvs un lietas faktiskie apstākļi, atbrīvojot abus ierēdņus, ir pilnīgi identiski, kas atbilstoši samērīguma principam liedz šādu pārkāpumu formāli sadalīt divos atsevišķos pārkāpumos.

[5.4] Pret *I.L.* neierosināja disciplinārlietu, jo viņas rīcībā nebija konstatējamas pārkāpuma pazīmes: viņa nav vizējusi prettiesiskos rīkojumus, kas liedz viņu uzskatīt par atbildīgu par pieļautajiem pārkāpumiem lēmuma sagatavošanā. Pārējo lēmumu sagatavošanas procesā iesaistīto amatpersonu atbildība, ievērojot to, ka konkrētajā gadījumā tika izvērtēta atbildība par juridiska rakstura kļūdas pieļaušanu, pamatoti netika vērtēta.

[5.5] Juridiskajai loģikai un tiesību normām neatbilstošs ir tiesas secinājums, ka pieteicējiem būtu piemērojami vieglāki sodi, tomēr tiesa nolemj atzīt piemērotos disciplinārsodus kā prettiesiskus un tos atcelt, tādējādi ne tikai atceļot disciplinārsodus, bet atbrīvojot pieteicējus vispār no disciplināratbildības, jo pēc šāda tiesas lēmuma nav vairāk iespējams saukt pieteicējus pie disciplināratbildības par pārkāpumiem, par kuru esamību nav šaubu. Nepamatots ir tiesas arguments, ka tiesa nevar piemērot citus disciplinārsodus pieteicējiem.

[6] Pieteicēju paskaidrojumos par apelācijas sūdzību norādīti šādi apsvērumi.

[6.1] Likumdevējs termiņa tecējuma sākumu ir paredzējis no brīža, kad informācija ir nonākusi iestādē, nevis kādas konkrētas amatpersonas rīcībā. Informācijas apjoms, kāds bija 2009.gada 24.augustā un 2009.gada 9.septembrī, nemainījās. Informācijas formas izmaiņas neizmaina tajā ietverto informāciju.

[6.2] Finanšu ministrija, pamatojot vainas formu – nodoms, norāda uz neargumentētiem, vispārinātiem pieņēmumiem un no konteksta izrautām frāzēm.

[6.3] Finanšu ministrija apelācijas sūdzībā norāda uz analoģisku, tātad divu pārkāpumu esamību. Likumdevējs nav izvirzījis nekādus nosacījumus par disciplinārpārkāpuma izdalīšanu un soda noteikšanu katram konstatētajam disciplinārpārkāpumam atsevišķi.

[6.4] *I.L.* kā rīkojumu sagatavotājai nebija jāliek vīza, tikai jānorāda savs uzvārds un kontakttālrunis. Vīzas esamība uz prettiesiskā rīkojuma nav uzskatāma par pārkāpuma pazīmi. Līdz ar to nepamatoti ir izdarīt secinājumus par to, ka vīzas neesamība norāda uz atteikšanos vizēt prettiesiskus rīkojumus. Lai objektīvi un vispusīgi noskaidrotu visus apstākļus, bija nepieciešams vērtēt visu ierēdņu – gan to, kas vizēja, gan to, kas sagatavoja – atbildību.

[6.5] Finanšu ministrija ir no konteksta izrāvusi dažas frāzes un, pamatojoties uz tām, nonākusi pie nepamatotiem secinājumiem par soda samērīgumu.

Šajā gadījumā Administratīvā procesa likuma 253.panta sestā daļa nav piemērojama, jo ir iestājies noilgums disciplinārlietas ierosināšanai.

[7] Izskatījusi lietu sakarā ar Finanšu ministrijas apelācijas sūdzību, Administratīvā apgabaltiesa ar 2010.gada 29.decembra spriedumu: 1) atcēla no pieņemšanas dienas Finanšu ministrijas lēmumu daļā par disciplinārsoda piemērošanu *A.Z.*; 2) atcēla no pieņemšanas dienas Finanšu ministrijas lēmumu daļā par disciplinārsoda piemērošanu *D.J.*; 3) uzlika pienākumu Finanšu

ministrijai veikt darbības, lai atjaunotu *A.Z. /darbavieta/ /nodaļa/ /amats/* vai līdzvērtīgā amatā, ja faktiski nav iespējams iecelt *A.Z.* norādītajā amatā, kā arī veikt darbības, lai aprēķinātu un izmaksātu *A.Z.* nodarītos zaudējumus neiegūtās darba algas apmērā laika periodā no atbrīvošanas brīža līdz atjaunošanai amatā; 4) uzlika pienākumu Finanšu ministrijai veikt darbības, lai aprēķinātu un izmaksātu attiecīgu naudas summu, kas ieturēta no *D.J.* algas, izpildot atcelto lēmumu.

[8] Ar Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – Senāts) 2011.gada 27.maija spriedumu Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 29.decembra spriedums tika atcelts un lieta nosūtīta Administratīvajai apgabaltiesai jaunai izskatīšanai.

[8.1] Senāts apšaubīja apgabaltiesas secinājumu, ka pārsūdzētais lēmums ir balstīts tikai uz Disciplinārlietas izmeklēšanas komisijas locekļa *A.J.* atsevišķo viedokli, kurā papildus komisijas atzinumam ir ietverts viens papildinājums (kurš, kā pareizi atzinusi apgabaltiesa, ir kļūdains) par atbildību pastiprinošo apstākli.

Senāts arī norādīja, ka Disciplinārlietas izmeklēšanas komisijas atzinums ir starplēmums administratīvajā lietā, kura noslēdzās ar administratīvo aktu – pārsūdzēto lēmumu. Apstāklis, ka gan starplēmumā, gan galīgajā lēmumā uz vienu apstākļu pamata ir noteikti atšķirīgi sodi, pats par sevi nav pietiekams, lai konstatētu defektu pārsūdzētā lēmuma pamatojumā. Būtiski, vai no galīgā lēmuma ir saprotami lietderības apsvērumi, uz kura pamata pieņemts attiecīgs lēmums, lai tiesa var veikt kontroli pār lēmuma tiesiskumu.

Ievērojot minēto, Senāts secināja, ka attiecībā uz *A.Z.* ir vēlreiz saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 103.pantu noskaidrojami faktiskie apstākļi un atbilstoši Administratīvā procesa likuma 250.panta pirmajai daļai izvērtējams pārsūdzētā lēmuma pamatojums.

[8.2] Saistībā ar *D.J.* piemēroto disciplinārsodu Senāts izšķirošu nozīmi piešķīra diviem apstākļiem. Pirmkārt, *D.J.* nav darījis komisijai zināmu apstākli par 2009.gada 26.maija vīzu, kaut gan atbilstoši Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 27.panta pirmajai daļai ierēdnim ir pienākums piedalīties lietas izmeklēšanā, lai tiktu noskaidroti apstākļi, kas saistīti ar iespējamo disciplinārpārkāpumu. Tāpat atbilstoši šā panta otrajai daļai ierēdnim ir pienākums sniegt paskaidrojumus. Tas nozīmē, ka disciplinārlietu izskatīšanā ne tikai iestādei ir pienākums vispusīgi noskaidrot lietas apstākļus, bet arī attiecīgajam ierēdnim ir jāsadarbojas ar iestādi, lai palīdzētu šos apstākļus noskaidrot. No apgabaltiesas konstatētā secināms, ka *D.J.* paskaidrojumus nav sniedzis, lai gan viņam tāds lūgums ir izteikts. Otrkārt un galvenokārt, kā norāda atbildētāja, *D.J.* lietas izskatīšanas gaitā konsekventi ir apgalvojis, ka prettiesiskie rīkojumi tapuši, ņemot vērā uz viņu izdarīto spiedienu. Apgabaltiesa nav radusi tam apstiprinājumu. Līdz ar to var piekrist kasācijas sūdzībā teiktajam, ka pieteicējs 2009.gada 26.maija vīzu nav vērtējis kā būtisku un savu vainu izslēdzošu.

Tādējādi Senāts uzskatīja, ka apgabaltiesa piešķīrusi nozīmi pierādījumam, kuram nevajadzēja, un nav pievērsusi uzmanību apstāklim, kuram to vajadzēja pievērst.

[8.3] Senāts norādīja, ka atbilde uz jautājumu, vai ticis nokavēts disciplinārlietas ierosināšanas termiņš, ir atkarīga no tā, kurā datumā Finanšu ministrijai jau bija pietiekama informācija, kas liecina par abu pieteicēju prettiesisku rīcību.

[9] Tiesas sēdē atbildētāja pārstāvis apelācijas sūdzību uzturēja. Pieteicēji apelācijas sūdzību neatzina.

Motīvu daļa

[10] Noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus un izvērtējusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka atbildētāja apelācijas sūdzība nav pamatota, bet pieteikumi ir apmierināmi.

[11] Ar Finanšu ministrijas 2009.gada 16.oktobra lēmumu Nr.5 *A.Z.* un *D.J.* piemērots disciplinārsods par Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 36.panta otrajā daļā noteiktā disciplinārpārkāpuma izdarīšanu – amata pienākumu nekvalitatīvu pildīšanu, ja tā dēļ valstij nodarīts būtisks mantisks zaudējums un valsts interesēm būtisks kaitējums. Disciplinārpārkāpums konstatēts saistībā ar prettiesisko */darbavieta/* 2009.gada 16.jūnija rīkojumu Nr.1973-p un Nr.1974 izdošanu, nenodrošinot to kvalitatīvu tiesiskuma papildpārbaudi (*A.Z.*) un nenodrošinot tiesisku un kvalitatīvu */darbavieta/* darbību (*D.J.*).

[12] Sākotnēji izvērtējams pieteicēju arguments, ka disciplinārlietas ierosināšanas termiņš skaitāms, sākot ar dienu, kad Finanšu ministrijā tika saņemta informācija par spriedumu krimināllietā – 2009.gada 24.jūliju –, un tas beidzās 25.augustā, vai, vēlākais – sākot ar dienu, kad iestādē tika saņemti */darbavieta/* paskaidrojumi lietā – 2009.gada 13.augustu –, un tas beidzās 13.septembrī, līdz ar to 2009.gada 18.septembrī disciplinārlieta pret pieteicējiem ierosināta, pārkāpjot likumā noteikto termiņu.

[13] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 350.panta pirmo daļu tiesību normu interpretācija (tulkojums), kas izteikts kasācijas instances tiesas spriedumā, ir obligāta tiesai, kura šo lietu izskata no jauna.

Senāts šajā lietā atzinis turpmāk minēto.

[13.1] Saskaņā ar Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 19.panta otro daļu disciplinārlieta ierosināma ne vēlāk kā mēneša laikā pēc tam, kad iestāde saņēmusi informāciju par faktiem vai pati ir konstatējusi faktus, kas liecina par iespējamā disciplinārpārkāpuma izdarīšanu. Par informācijas saņemšanas dienu uzskatāma diena, kad informācija reģistrēta iestādes lietvedībā vai iestādē dokumentāri fiksēts pārkāpuma fakts.

Disciplinārlietas ierosināšanas priekšnosacījumi ir minēti panta pirmajā daļā, un tie ir:

1) ja ierēdņa darbībai vai bezdarbībai ir visas disciplinārpārkāpuma pazīmes un vienlaikus pastāv šādi apstākļi:

a) nav izbeigušās valsts civildienesta attiecības ar ierēdni,

b) kopš attiecīgās darbības vai bezdarbības izdarīšanas (pabeigšanas) dienas nav pagājuši vairāk kā divi gadi;

2) ja iestājies viens no šā panta trešajā, ceturtajā vai piektajā daļā minētajiem gadījumiem.

[13.2] Attiecībā uz prokurora izdarītu disciplinārkāpumu Senāts ir atzinis, ka par pārkāpuma atklāšanas dienu uzskatāma tā diena, kad ir pabeigta attiecīga pārbaude, apstākļu noskaidrošana un tiek konstatēts (atklāts), ka persona tiešām ir izdarījusi darbības, par kurām paredzēta atbildība *(sk. 2009.gada 30.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-307/2009 8.punktu)*. Administratīvā pārkāpuma lietā Senāts ir norādījis, ka par pārkāpuma atklāšanas dienu uzskatāma diena, kurā informāciju par attiecīgu pārkāpumu ir ieguvusi kompetentā institūcija, tas ir, institūcija, kuras kompetencē ietilpst lietvedība (protokola sastādīšana, lietas izskatīšana) lietās par noteiktiem administratīviem pārkāpumiem *(sk. 2007.gada 14.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-280/2007 9.punktu)*.

Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 19.panta otrā daļa neietver terminu „pārkāpuma atklāšanas diena", bet par atskaites punktu disciplinārlietas ierosināšanai nosaka dienu, kad iestāde saņēmusi informāciju par faktiem vai pati ir konstatējusi faktus, kas liecina par iespējamā disciplinārpārkāpuma izdarīšanu.

Attiecībā uz prokuratūru atšķirība ir arī tā, ka atbilstoši Prokuratūras likuma 45.panta trešajai daļai termiņš, kuru skaita no pārkāpuma atklāšanas dienas, ir disciplinārsoda uzlikšanai, nevis disciplinārlietas ierosināšanai, kā tas ir attiecībā uz valsts civildienesta ierēdni. Ņemot vērā tieši šo atšķirību, Senāta ieskatā, terminam „pārkāpuma atklāšanas diena" Prokuratūras likuma 45.panta trešajā daļā nav identiska nozīme ar Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 19.panta otrajā daļā minēto informācijas saņemšanas faktu. Pēc informācijas saņemšanas iestāde tikai lemj par disciplinārlietas ierosināšanu, savukārt pārkāpuma atklāšana jau ir nopietns pamats disciplinārsoda piemērošanai.

[13.3] Ierēdņu disciplinārlietu ierosināšanas termiņa skaitīšanā ir jāņem vērā Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likuma 19.pantā ietvertais regulējums.

Panta otrā daļa paredz, ka iestādē ir jābūt informācijai par faktiem, kas liecina par iespējamā disciplinārpārkāpuma izdarīšanu. Gan no šī formulējuma, gan arī no panta pirmās daļas izriet, ka disciplinārlietu ierosina par konkrēta ierēdņa rīcību. Līdz ar to, pat ja iestādes rīcībā ir nonākusi informācija, ka attiecībā pret kādu personu iestāde ir veikusi prettiesisku rīcību, cita starpā ir identificējams, tieši kurš ierēdnis šo rīcību ir veicis. Citiem vārdiem, kurš ierēdnis ir izdarījis iespējamo disciplinārpārkāpumu.

[13.4] Uz jautājumu par to, tieši kuram ir jāsaņem attiecīgā informācija, atbildi dod likuma 19.panta otrās daļas otrais teikums, paredzot, ka par informācijas saņemšanas dienu uzskatāma diena, kad informācija reģistrēta iestādes lietvedībā vai iestādē dokumentāri fiksēts pārkāpuma fakts. Tādējādi ar terminu „iestāde" saprotama nevis amatpersona, kuras kompetencē ir lēmuma pieņemšana (jeb iestāde funkcionālā nozīmē, konkrētajā gadījumā finanšu ministrs), bet gan iestāde institucionālā izpratnē (konkrētajā gadījumā – Finanšu ministrija).

[13.5] Ievērojot minēto, par disciplinārlietas ierosināšanas termiņa sākumu nav uzskatāma vispārīgas informācijas nonākšana iestādē. Ir jābūt noskaidrotiem apstākļiem, kuri norāda uz konkrētās personas iespējami prettiesisku, disciplināri sodāmu rīcību.

[13.6] Atbilde uz jautājumu, vai disciplinārlietas ierosināšanas termiņš skaitāms, sākot ar dienu, kad Finanšu ministrijā tika saņemta informācija par spriedumu krimināllietā, ir atkarīga no tā, vai šajā datumā Finanšu ministrijai jau bija pietiekama informācija, kas liecina par abu pieteicēju prettiesisku rīcību.

[14] Apgabaltiesa konstatē turpmāk norādītos apstākļus.

1) 2009.gada 20.maijā Rīgas pilsētas Centra rajona tiesa ar spriedumu krimināllietā atzina Valsts civildienesta ierēdņu *V.K.* un *J.L.* vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā.

2) 2009.gada 16.jūnijā */darbavieta/ /amats/ D.J.* izdeva rīkojumus Nr.1973-p un Nr.1974-p, ar kuriem izbeidza civildienesta attiecības ar abiem ierēdņiem, pamatojoties uz likuma „*/Nosaukums/*" 29.panta pirmās daļas „l" apakšpunktu, kas paredz valsts civildienesta attiecību izbeigšanu sakarā ar likumīgā spēkā stājušos spriedumu krimināllietā;

3) 2009.gada 2.jūlijā *V.K.* un 15.jūlijā *J.L.* iesniedza sūdzības Finanšu ministrijā, norādot uz izdoto rīkojumu prettiesiskumu (to, ka spriedums nav stājies likumīgā spēkā);

4) 2009.gada 13.jūlijā attiecībā uz *V.K.* un 28.jūlijā attiecībā uz *J.L.* Finanšu ministrija pieprasīja informāciju no Rīgas apgabaltiesas par sprieduma spēkā esamību, bet *V.K.* un *J.L.* sūdzību izskatīšanas termiņš attiecīgi tika pagarināts līdz 2009.gada 3. un 11.septembrim;

4) 2009.gada 24.jūlijā attiecībā uz *V.K.* un 24.augustā attiecībā uz *J.L.* Finanšu ministrija ieguva informāciju, ka tiesas spriedums nav stājies spēkā, jo par to iesniegta apelācijas sūdzība;

5) 2009.gada 9.septembrī Finanšu ministrija pieņēma lēmumus Nr.232 un Nr.233, ar kuriem atzina apstrīdētos 2009.gada 16.jūnija rīkojumus par prettiesiskiem;

6) 2009.gada 18.septembrī pret pieteicējiem ierosināta disciplinārlieta.

[15] Apgabaltiesa konstatē, ka, jau pieprasot informāciju no tiesas, Finanšu ministrija likuma „*/Nosaukums/*" 29.panta pirmās daļas „l" apakšpunktu kopsakarā ar Kriminālprocesa likuma 633.panta pirmo daļu ir interpretējusi tādējādi, ka valsts civildienesta attiecības ar ierēdni varēja tikt izbeigtas, ja tiesas spriedums krimināllietā stājies spēkā, t.i., nav pārsūdzēts vai nav pārsūdzams. Lēmumā par disciplinārsodu piemērošanu iestāde atzinusi, ka attiecīgās tiesību normas ir gramatiski viegli interpretējamas.

Savukārt saņemot tiesas sniegto informāciju, iestāde noskaidroja faktu, ka tiesas spriedums rīkojumu pieņemšanas brīdī nebija spēkā, proti, 2009.gada 16.jūnijā nebija iestājušies priekšnoteikumi civildienesta attiecību izbeigšanai ar *V.K.* un *J.L.*

Apgabaltiesa atzīst par būtisku apstākli, ka saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 554.panta pirmo daļu apelācijas sūdzības vai protesta iesniegšana aptur sprieduma stāšanos spēkā attiecībā uz visiem apsūdzētajiem šajā lietā. Līdz ar to

iestādei jau 2009.gada 24.jūlijā, saņemot informāciju, ka tiesas spriedums nav stājies spēkā, jo *V.K.* par to iesniedzis apelācijas sūdzību, vajadzēja būt zināmam, ka pirmās instances tiesas spriedums nav stājies spēkā arī attiecībā uz pārējiem apsūdzētajiem šajā lietā.

Līdz ar to apgabaltiesas vērtējumā tieši no minētā datuma – 2009.gada 24.jūlija – ir skaitāms viena mēneša termiņš, kura laikā varēja pieņemt lēmumu par disciplinārlietas ierosināšanu.

Kā izriet no lietas materiāliem, Finanšu ministrijā 2009.gada 13.augustā tika saņemts */darbavieta/* (*/amats/ N.J.*) paskaidrojums, kas, reaģējot uz *V.K.* sūdzību, rīkojuma izdošanu izskaidroja ar apstākli, ka tobrīd */darbavieta/* rīcībā nebija informācijas par to, ka pirmās instances tiesas spriedums ticis pārsūdzēts; vienlaikus */darbavieta/*, atzīstot, ka likuma „*/Nosaukums/*" 29.panta pirmās daļas „l" apakšpunkts piemērots nepamatoti, uzskatīja par nepieciešamu attiecībā uz *V.K.* izdot citu administratīvo aktu, kā viņa atbrīvošanas no amata pamatojumu norādot Valsts civildienesta likuma 41.panta 1.punkta „l" apakšpunktu. Tomēr, apgabaltiesas ieskatā, nav pamata termiņa tecējumu piesaistīt minētajam datumam, jo no minētā paskaidrojuma nav konstatējami jauni fakti, kas noskaidrojami pirms disciplinārlietas ierosināšanas, bet vienīgi norādīti iemesli, kas varēja novest pie kļūdainu lēmumu pieņemšanas, proti, apstākļi, kuriem būtu nozīme disciplinārlietas izmeklēšanas stadijā.

Tiesa kā nepamatotu noraida iestādes viedokli, ka par termiņa sākumu būtu uzskatāms 2009.gada 9.septembris, kad rīkojumi tika atzīti par prettiesiskiem. Apgabaltiesas ieskatā minētajos lēmumos nav radīta vai iegūta kāda jauna informācija, kas būtu nepieciešama jautājuma izlemšanai par disciplinārlietas ierosināšanu.

Ņemot vērā, ka rīkojumus sagatavoja un vīzēšanai iesniedza *I.L.*, vīzēja */darbavieta/ /nodaļa/ /amats/ A.Z.*, */darbavieta/ /nodaļa/ /amats/ M.B.*, */darbavieta/ /amats/ V.V.*, bet parakstīja */darbavieta/ /amats/ D.J.*, bija noskaidrojams, tieši kurš ierēdnis ir vainojams attiecīgajā prettiesiskajā rīcībā. Tomēr apgabaltiesa nekonstatē, ka laika periodā no 2009.gada 24.jūlija līdz 18.septembrim iestāde būtu ieguvusi papildus informāciju, lai identificētu vainīgo personu (piemēram, pieprasījusi lēmuma sagatavošanā iesaistīto amatpersonu amatu aprakstus). Tātad secināms, ka šī fakta noskaidrošanai nepieciešamā informācija jau bija iestādes rīcībā.

Līdz ar to konstatējams, ka disciplinārlieta ierosināta, nokavējot termiņu par 24 dienām. Ņemot vērā to, ka Valsts civildienesta ierēdņu disciplināratbildības likums neparedz iestādei iespēju pagarināt viena mēneša termiņu, tiesa nonāk pie secinājuma, ka iestāde 2009.gada 18.septembrī nebija tiesīga ierosināt disciplinārlietu pret pieteicējiem saistībā ar 2009.gada 16.jūnija rīkojumu Nr.1973-p un Nr.1974-p sagatavošanu un izdošanu.

Tā kā šis procesuālais pārkāpums ir saistīts ar neatjaunojama termiņa pārkāpumu, tad, apgabaltiesas ieskatā, pārsūdzētais lēmums ir prettiesisks un atceļams no tā izdošanas dienas.

[16] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 253.panta otrajai daļai, ja nepieciešams, it īpaši ja pirms administratīvā akta atcelšanas vai atzīšanas par spēkā neesošu uzsākta tā izpilde, tiesa spriedumā norāda, kādā veidā iestādei

jānovērš uzsāktās izpildes sekas, un uzdod iestādei šajā nolūkā noteiktā termiņā veikt konkrētas darbības.

Tiesas sēdē *A.Z.* norādīja, ka gadījumā, ja Lēmums tiks atcelts, viņš vēlas atjaunošanu amatā un viņam nodarīto zaudējumu neiegūtās darba algas apmērā atlīdzinājumu par laika periodu no atbrīvošanas brīža līdz atjaunošanai amatā.

Savukārt *D.J.* paskaidroja, ka, pamatojoties uz pārsūdzēto lēmumu, viņam ir izdarīti ieturējumi no darba algas.

Apgabaltiesa, ņemot vērā, ka pārsūdzētais lēmums ir atzīts pat prettiesisku un ir atceļams, atzīst, ka ir nepieciešams lemt arī par tā izpildes seku novēršanu. Līdz ar to ir uzliekams pienākums atbildētājam viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas veikt darbības, lai atjaunotu *A.Z. /darbavieta/ /nodaļa/ /amats/* vai līdzvērtīgā amatā, ja faktiski nav iespējams iecelt pieteicēju norādītajā amatā, kā arī uzliekams pienākums viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas veikt darbības, lai aprēķinātu *A.Z.* nodarītos zaudējumus neiegūtās darba algas apmērā laika periodā no atbrīvošanas brīža līdz atjaunošanai amatā un izmaksātu attiecīgo naudas summu.

Tāpat uzliekams pienākums viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas veikt darbības, lai aprēķinātu un izmaksātu attiecīgo naudas summu, kas ieturēta no *D.J.* algas, izpildot pārsūdzēto lēmumu.

[17] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmās daļas nosacījumiem pieteicējiem atlīdzināma valsts nodeva par pieteikumu iesniegšanu tiesā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

apmierināt *A.Z.* pieteikumu.

Atcelt no pieņemšanas dienas Finanšu ministrijas 2009.gada 16.oktobra lēmumu Nr.5 „Par disciplinārsoda piemērošanu *A.Z.* un *D.J.*" daļā par disciplinārsoda piemērošanu *A.Z.*

Uzlikt pienākumu atbildētājam Latvijas Republikai Finanšu ministrijas personā viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas veikt darbības, lai atjaunotu *A.Z. /darbavieta/ /nodaļa/ /amats/* vai līdzvērtīgā amatā, ja faktiski nav iespējams iecelt *A.Z.* norādītajā amatā, kā arī viena mēneša laikā no šī sprieduma spēkā stāšanās dienas veikt darbības, lai aprēķinātu *A.Z.* nodarītos zaudējumus neiegūtās darba algas apmērā laika periodā no atbrīvošanas brīža līdz atjaunošanai amatā un izmaksātu attiecīgo naudas summu.

Apmierināt *D.J.* pieteikumu.

Atcelt no pieņemšanas dienas Finanšu ministrijas 2009.gada 16.oktobra lēmumu Nr.5 „Par disciplinārsoda piemērošanu *A.Z.* un *D.J.*" daļā par disciplinārsoda piemērošanu *D.J.*

Uzlikt pienākumu atbildētājam Latvijas Republikai Finanšu ministrijas personā viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas veikt darbības,

lai aprēķinātu un izmaksātu attiecīgu naudas summu, kas ieturēta no *D.J.* algas, izpildot Finanšu ministrijas 2009.gada 16.oktobra lēmumu Nr.5 „Par disciplinārsoda piemērošanu *A.Z.* un *D.J.*" daļā par disciplinārsoda piemērošanu *D.J.*

Uzlikt pienākumu atbildētājam Latvijas Republikai atlīdzināt *A.Z.* viņa samaksāto valsts nodevu 10 latu apmērā.

Uzlikt pienākumu atbildētājam Latvijas Republikai atlīdzināt *D.J.* viņa samaksāto valsts nodevu 10 latu apmērā.

Spriedumu 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja	*(paraksts)*	A.Šteinberga
Tiesneši	*(paraksts)*	K.Berķis
	(paraksts)	M.Birzgalis

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese A.Šteinberga
2011.gada 8.septembrī